

ZORGWIJZER

38

Magazine | September 2013

*Studenten, kinderen en
ouderen samen in een project*

**Wijsheid
verjaart niet**

Zorgwijzer verschijnt acht keer per jaar | Jg. 18 | Nr. 38 | ISSN 2034-211x | Zorgnet Vlaanderen, Guimardstraat 1, 1040 Brussel | Afgiftelokator Cent X | P 902010

75

zorgnet

VLAANDEREN

- 16 Inspirerende verhalen uit het woonzorgcentrum
- 19 Interview Nathalie Muylle: “We zijn toe aan fundamenteel debat”
- 27 Zorginnovatie met de groeten uit Nederland

colofon

Zorgwijzer is het magazine van Zorgnet Vlaanderen. Zorgwijzer verschijnt acht keer per jaar. ISSN 2034 - 211 x

Redactie: Commad

Interne coördinatie:

Lieve Dhaene, Catherine Zenner

Werkten mee aan dit nummer:

Filip Decruynaere, Lieve Dhaene, Catherine Zenner, Mieke Vasseur

Vormgeving: www.dotplus.be

Fotografie: Peter De Schryver, Jan Locus, Patrick Holderbeke, Johan Martens, Ward Vleminckx

© Zorgnet Vlaanderen
Guimardstraat 1, 1040 Brussel

Zorgnet Vlaanderen – tel. 02-511 80 08.
www.zorgnetvlaanderen.be
Het volgende nummer van Zorgwijzer verschijnt in de week van 21 november 2013.

Wenst u Zorgwijzer toegestuurd te krijgen of een adreswijziging door te geven, contacteer dan Chris Teugels, ct@zorgnetvlaanderen.be.

Voor advertenties in Zorgwijzer, contacteer Els De Smedt, tel. 09-363 02 44, eds@zorgnetvlaanderen.be.

- 03 Editoriaal
- 04 Korte berichten
- Dossier palliatieve zorg**
- 06 Dr. Gert Huysmans: “Ik voel me dikwijls erg bevoorrecht”
- 09 Palliatief gedachtegoed sterk geïntegreerd in het ziekenhuis
- 11 “Dit is hun thuis, hier willen ze sterven” – palliatieve zorg in het wzc
- 13 Aantal patiënten palliatieve thuiszorg stijgt sterk
- Dossier intergenerationaliteit**
- 14 Beeldvorming over ouderen
- 16 Inspirerende verhalen uit het wzc: bewoners ontmoeten jongere generaties
- 17 Wijsheid verjaart niet
- Dossier psychotherapie**
- 19 Interview Nathalie Muylle
- 22 Lage drempel psychotherapie belangrijk voor suïcidepreventie
- Dossier innovatie**
- 23 ZIRKO – Innovatieve arbeidsorganisatie in de zorg
- 26 Uit de praktijk: arbeidsorganisatie in wzc Sint-Monica Oostende
- 27 Zorginnovatie met de groeten uit Nederland
- 30 Nieuwe tevredenheidsmeting

Inspirerende verhalen uit het leven in het woonzorgcentrum

Meer en meer woonzorgcentra brengen bewoners in contact met kinderen en jongeren van alle leeftijden. Hiervoor werken ze vooral samen met scholen, maar ook met andere verenigingen. Stafmedewerker Catherine Zenner van Zorgnet Vlaanderen bundelde een aantal van deze mooie praktijkvoorbeelden in een inspiratieboekje. Die verhalen kunnen andere woonzorgcentra op goede ideeën brengen, maar ook een bijdrage leveren om de negatieve beeldvorming over ouderenzorg bij te stellen.

intergeneratieel

A portrait of Catherine Zenner, a woman with short brown hair, smiling and leaning against a tree. She is wearing a dark blue dress with a yellow sash.

Catherine Zenner: “We verdelen het inspiratieboekje en de vele mooie verhalen ook onder journalisten. Misschien zal dat sommigen de ogen openen en aanzetten om ook eens met een andere bril naar de ouderenzorg te kijken.”

“We zijn al enkele jaren bezig met de negatieve beeldvorming over de ouderenzorg in de pers te counteren”, zegt Catherine Zenner. “Persartikels met als kop *Rusthuis Tristesse* of die alleen maar inzoomen op de dingen die fout lopen, werken heel demotiverend voor de mensen die zich elke dag inzetten. Zij verdienen beter. Ook voor oudere mensen is die eenzijdig negatieve berichtgeving een slag in het gezicht. Hoe moet iemand van 80 jaar die binnenkort naar een woonzorgcentrum verhuist, zich voelen als hij al die ongenueanceerde artikels leest? Je zou van minder schrik krijgen.”

“Het heeft geen zin om een defensieve houding aan te nemen. Het is veel beter om zelf met positieve verhalen naar buiten te komen en die ook in de media proberen te krijgen. Zo kan een meer genuanceerd beeld ontstaan. Daarom verspreiden we geregeld beeldreportages met verhalen uit de praktijk. We hebben hiervoor een eigen YouTube-kanaal. Onze reportage als antwoord op de Panorama-uitzending *Het Grijze Gevaar* is ondertussen al meer dan 1.300 keer bekeken.”

“Ook ons project ‘Intergenerationele samenwerking’ past in het kader van een meer correcte beeldvorming”, meent Catherine Zenner. “Met de steun van de Koning Boudewijnstichting konden wij dit thema grondiger uitwerken. We willen hiermee inspiratie bieden aan de woonzorgcentra en mooie verhalen naar buiten brengen. En die zijn er in elk geval in overvloed! Toen we een oproep lanceerden bij de woonzorgcentra, waren we zelf verrast door het grote aantal positieve reacties. Naast ons oorspronkelijk idee om

een vijftal filmpjes te maken, hebben we dan ook beslist om de praktijkverhalen in een inspiratieboekje te bundelen. Het boekje bevat heel concrete voorbeelden van hoe woonzorgcentra samenwerken met peuters, kleuters, kinderen en jongeren. Wat doen ze, hoe pakken ze het aan, wat zijn de kansen en de valkuilen...? Je leert het allemaal uit de ervaringen van collega's."

Verwenbeurt

"Zo blijkt de combinatie van ouderen met dementie met de doelgroep kleuters heel goed te werken. Kleuters letten immers niet op de verwardheid van de ouderen als ze bijvoorbeeld samen aan het knutselen zijn; ze doen gewoon voort. Dat motiveert de bewoners, ze voelen zich aangesproken op hun capaciteiten en het brengt mooie herinneringen naar boven."

Daarnaast bevat het inspiratieboekje ook praktijkvoorbeelden van kinderen uit de lagere school en van middelbare scholieren die samen dingen doen met bewoners van het woonzorgcentrum. "Heel mooi vond ik bijvoorbeeld het initiatief

van wzc Maria Boodschap in Niel. Bewoners gingen er op bezoek in het nabijgelegen Technisch Atheneum Den Biezerd. De mannen konden hun hart ophalen in de afdeling hout en bouw, terwijl de vrouwen een verwenbeurt kregen van leerlingen van de derde graad haartooi. Een mooi filmpje daarvan vind je op het YouTube-kanaal van Zorgnet Vlaanderen."

Bij het opzetten van intergenerationele projecten neem je best een aantal regels in acht. "De ervaring leert dat eenmalige initiatieven niet werken", zegt Catherine Zenner. "Als je kinderen maar één keer met bewoners van een woonzorgcentrum in contact brengt, dan is de kans groot dat ze met een negatief beeld van oudere mensen naar huis gaan. Pas als ze elkaar vaker zien, leren ze elkaar kennen en waarderen. En dan wordt de beeldvorming wel positief."

"Woonzorgcentra die intergenerationeel werken, halen daar veel voldoening uit. Al mag je ook de inspanning niet onderschatten. Zeker nu de zorgbehoefte bij bewoners hoger ligt dan vroeger, is dat niet altijd evident. En toch. Als je ziet hoeveel sfeer en vrolijkheid deze

mooie projecten teweegbrengen, dan weet je dat het de moeite is om hierin te investeren. De woonzorgcentra die ermee beginnen, gaan er in elk geval ook mee door. Het beste is om met een beperkt initiatief te starten en dat geleidelijk aan te laten groeien en uit te breiden. Ter inspiratie krijgen alle woonzorgcentra van Zorgnet Vlaanderen alvast het boekje met praktijkvoorbeelden. Daarin staan ook nog heel wat tips."

"We verdelen het inspiratieboekje en de vele mooie verhalen ook onder journalisten. Misschien zal dat sommigen de ogen openen en aanzetten om ook eens met een andere bril naar de ouderenzorg te kijken", hoopt Catherine Zenner.

'Inspiratieboek Dialoog tussen jong en oud' is een uitgave van Zorgnet Vlaanderen. Het boekje kadert ook binnen het project 'Vroeger nadenken over later' van de Koning Boudewijnstichting. Zie ook www.zorgnetvlaanderen.be (Rubriek: Publicaties)

Op het YouTube-kanaal van Zorgnet Vlaanderen vindt u vijf filmpjes met inspirerende praktijkvoorbeelden.

STUDENTEN, KINDEREN EN OUDEREN SAMEN IN ÉÉN PROJECT

Wijsheid verjaart niet

Contacten tussen generaties zijn voor alle leeftijdsgroepen zinvol en leerzaam. Toch zijn ontmoetingen tussen ouderen en jongeren in onze samenleving niet vanzelfsprekend. Uit Europees onderzoek blijkt dat 59% van de ouderen in België weinig of geen contact meer heeft met jongeren, inclusief hun eigen kleinkinderen. Hier wil de Erasmushogeschool Brussel iets aan doen, ze brengt elk jaar studenten, leerlingen én bewoners samen rond een project. Inge De Paepe van het departement Onderwijs & Pedagogie van de Erasmushogeschool vertelt er meer over.

"Het gebrek aan contacten tussen generaties leidt tot vooroordelen en angst voor het onbekende", zegt Inge De Paepe. "Het beeld dat jongeren en ouderen van elkaar hebben, is vaak ongenueanceerd. Het resultaat is dat ze naast elkaar leven. Dat is jammer, want het contact tussen generaties draagt bij tot een stabiele, geïntegreerde samenleving met een sterke sociale cohesie."

"Het is duidelijk dat ouderen en jongeren verschillen. Ze zijn opgegroeid in

andere tijden, communiceren anders, hebben andere vaardigheden, kennis, normen en waarden. Maar het zijn net die verschillen die intergenerationele projecten boeiend en succesvol maken. Daardoor kunnen de leeftijdsgroepen van elkaar leren. Bovendien zijn er ook voldoende elementen die hen binden. Kinderen en ouderen hebben beiden een minder duidelijke sociale rol en zijn allebei meer dan anderen aangewezen op de buurt. Bovendien delen ze enke-

le fundamentele basisbehoeften, die ze moeilijker kunnen invullen dan de middengeneratie: het gevoel van zinvol en nuttig te zijn, de behoefte aan een identiteit, de behoefte aan acceptatie en geborgenheid,..."

Valkuilen

Toch lopen intergenerationele contacten niet altijd van een leien dakje, beseft ook Inge De Paepe. "Met veel enthousiasme worden er allerlei ontmoetingen georga-

niseerd. Soms blijft het verwachte succes echter uit: de kinderen en ouderen komen nauwelijks met elkaar in contact en de negatieve stereotypen worden eerder versterkt dan ontkracht. Blijkbaar kan het dus ook fout gaan. Onderzoek leert dat verschillende elementen noodzakelijk zijn voor succes. Zo moet de activiteit inspelen op de wensen en behoeften van beide leeftijdsgroepen. Bovendien is er direct contact nodig. Een zangopvoering van kinderen kan dan wel plezant zijn, maar ze zal weinig effect hebben als er na het optreden geen direct contact is tussen de bewoners en de kinderen. Ook eenmalige contacten helpen niet. Integendeel zelfs. Uit Amerikaans onderzoek bleek dat kinderen die één keer of sporadisch een tehuis bezochten, een negatiever plaatje van ouderen hadden dan hun leeftijdsgenoten. Hun beeld van de ziele, hulpbehoevende, aan een rolstoel gekluisterde oudere was nog versterkt. Bij kinderen die regelmatig en voor langere tijd op bezoek gingen, zag men daarentegen een positieve verandering in de beeldvorming. Zij zagen ouderen als plezierige, vriendelijke mensen met wie ze kunnen praten en spelen. Niet het beeld van de oude man in een rolstoel bleef bij hen hangen, maar wel dat van de oude man met de vriendelijke glimlach die met hen speelt.”

Raadsel

“Voor het intergenerationeel project *Wijsheid verjaart niet* werkt de Erasmushogeschool samen met wzc Sint-Jozef in Moerzeke van Zorgnetwerk Trento en de Vrije Basisschool De 5-sprong”,

vertelt Inge De Paepe. “Tweedejaarsstudenten van de opleiding tot leerkracht in het lager onderwijs bereiden een projectweek voor, waarin leerlingen uit het vierde, vijfde en zesde leerjaar met de hoogbejaarde bewoners van wzc Sint-Jozef samenwerken. We vormen telkens vier groepen en elke groep gaat één dag langs in het woonzorgcentrum, zodat de belasting voor de ouderen niet te zwaar wordt. Op de eerste dag van de projectweek voeren de hogeschoolstudenten een show op. Daarin zit een verhaal met een raadsel in verwerkt. Dat moeten de leerlingen en de bewoners in de loop van de week samen oplossen met behulp van allerlei activiteiten, zowel in klas als in het woonzorgcentrum. Op vrijdag sluit de projectweek opnieuw af met een toneelstukje, waarin het raadsel zijn ontknopking kent. Het leuke en het spannende is dat de bewoners en de leerlingen mee het einde van het verhaal bepalen.”

“Voor de studenten die de opleiding tot leerkracht volgen, is het altijd even schrikken als ze horen dat we naar het woonzorgcentrum trekken. ‘Wat hebben wij, die met kinderen willen werken, daar te zoeken?’, vragen ze zich af. Ze zijn het niet gewoon om met mensen van 90-plus om te gaan. Maar dat verandert snel als ze merken dat je met oudere mensen op dezelfde manier kunt omgaan als jongeren onder elkaar. Ze zijn verbaasd over wat de bewoners nog allemaal kunnen en weten en over hoe grappig ze soms uit de hoek kunnen komen. Ja, in die week ontstaan er soms zelfs vriendschappen.”

“De leerlingen van de Vrije Basisschool De 5-sprong hebben minder drempelvrees. Al sinds de kleuterschool doen ze elk jaar activiteiten samen met de bewoners van het woonzorgcentrum. Onze eigen kinderen gaan er ook naar school en we zien dat ze heel spontaan en open omgaan met oudere mensen. Dat bepaalt ook het succes van ons project, want de leerlingen trekken als het ware de studenten mee in hun interactie met de bewoners.”

“Voor de bewoners zelf is de projectweek een zware, maar vooral ook een heel plezierige tijd. Leven in de brouwerij brengen, is altijd leuk. En zo hebben ze eens een andere leeftijdsgroep om mee te praten. Het mooie is dat zowel de ouderen als de studenten zelf vroegen om ook eens zonder de lagerschoolkinderen iets met elkaar te doen. Zo hadden we een beeldende activiteit, waarbij bewoners verhalen van vroeger vertelden en studenten daar een tekening bij maakten. Elk jaar spelen de studenten en de bewoners ook een wedstrijd zitnetbal tegen elkaar. In het begin van de wedstrijd zijn de studenten altijd heel voorzichtig en bang om die fragiele hoogbejaarden pijn te doen. Maar als ze eenmaal doorhebben hoe kras die mannen en vrouwen nog uit de hoek kunnen komen, gaan ze er helemaal voor. Het is heel mooi om te zien hoe jongeren de vitaliteit van ouderen ontdekken!”

Dit project werd bekroond met de Award of the European Year of Active Ageing and Solidarity between Generations 2012' van de Europese Commissie.
www.wijsheidverjaartniet.be

intergenerationeel

